

Medycyna sądowa

1. METRYCZKA

Rok akademicki	2026/2027
Wydział	Wydział Nauk o Zdrowiu
Kierunek studiów	Ratownictwo Medyczne
Dyscyplina wiodąca	Nauki o zdrowiu
Profil studiów	Praktyczny
Poziom kształcenia	II stopnia
Forma studiów	Stacjonarne
Typ modułu/przedmiotu	Obowiązkowy
Forma weryfikacji efektów uczenia się	Zaliczenie
Jednostka prowadząca /jednostki prowadzące	Katedra i Zakład Medycyny Sądowej 02-007 Warszawa ul. Oczki 1
Kierownik jednostki/kierownicy jednostek	Dr hab. n. med. Aleksandra Borowska-Solonyńko aleksandra.borowska-solonyńko@wum.edu.pl
Koordinator przedmiotu	Dr n. med. Agnieszka Dąbkowska agnieszka.dabkowska@wum.edu.pl
Osoba odpowiedzialna za sylabus)	Dr n. med. Agnieszka Dąbkowska agnieszka.dabkowska@wum.edu.pl
Prowadzący zajęcia	dr hab. n. med. Aleksandra Borowska-Solonyńko, aleksandra.borowska-solonyńko@wum.edu.pl dr hab. n. praw. Maria Boratyńska (WPiA UW), maria.boratynska@wum.edu.pl dr n. med. Agnieszka Dąbkowska, agnieszka.dabkowska@wum.edu.pl dr n. med. Sylwia Tarka, sylwia.tarka@wum.edu.pl dr n. med. Dorota Samojłowicz, dorota.samojłowicz@wum.edu.pl dr n. med. Marcin Fudalej, marcin.fudalej@wum.edu.pl lek. Wojciech Sadowski, wojciech.sadowski@wum.edu.pl

	lek. Victoria Prokopowicz, victoria.prokopowicz@wum.edu.pl lek. Kacper Szczepaniak, kacper.szczepaniak@wum.edu.pl mgr biol. Agnieszka Siwińska, agnieszka.siwinska@wum.edu.pl dr n. med. Krzysztof Żak, krzysztof.zak@wum.edu.pl
--	--

2. INFORMACJE PODSTAWOWE			
Rok i semestr studiów	II rok / I semestr	Liczba punktów ECTS	2
FORMA PROWADZENIA ZAJĘĆ		Liczba godzin	Kalkulacja punktów ECTS
Godziny kontaktowe z nauczycielem akademickim			
wykład (W)		5	0,4
seminarium (S)			
ćwiczenia (C)		15	1,2
e-learning (e-L)			
zajęcia praktyczne (ZP)			
praktyka zawodowa (PZ)			
Samodzielna praca studenta			
Przygotowanie do zajęć i zaliczeń		5	0,4

3. CELE KSZTAŁCENIA	
C1	Zapoznanie studentów z procedurą stwierdzenia zgonu i przesłankami odstąpienia od czynności ratunkowych.
C2	Zapoznanie studentów z rolą biegłego lekarza/ratownika medycznego w procesie karnym dotyczącym oceny prawidłowości postępowania medycznego.
C3	Omówienie procedury oględzin zwłok na miejscu ich ujawnienia i postępowania ratownika medycznego na miejscu zdarzenia/ujawnienia zwłok oraz współpracy z organami ścigania i wymiaru sprawiedliwości.
C4	Nabywanie umiejętności dokumentowania zgonu, znamion śmierci oraz obrażeń ciała.
C5	Przybliżenie różnych rodzajów śmierci gwałtownej i kształtowanie umiejętności rozpoznawania obrażeń i okoliczności sugerujących śmierć gwałtowną lub przemoc.

4. STANDARD KSZTAŁCENIA – SZCZEGÓŁOWE EFEKTY UCZENIA SIĘ

Symbol i numer efektu uczenia się zgodnie ze standardami uczenia się	Efekty w zakresie (zgodnie z załącznikiem do Rozporządzenia Ministra NiSW z 10 października 2024)
Wiedzy – Absolwent* zna i rozumie:	
B.W1.	Zasady oceny stanu pacjenta w celu ustalenia sposobu postępowania i podjęcia medycznych czynności ratunkowych albo odstąpienia od nich, w tym w przypadku rozpoznania śmierci.
B.W23.	Przyczyny i objawy śmierci oraz zasady jej rozpoznawania, a także zasady stwierdzania zgonu.
Umiejętności – Absolwent* potrafi:	
B.U15.	Pobrać materiał biologiczny do badań laboratoryjnych, mikrobiologicznych i toksykologicznych oraz zinterpretować wyniki tych badań – w podstawowym zakresie.
B.U19.	Prowadzić dokumentację w zakresie wykonywanych czynności, w tym w przypadku zgonu pacjenta, urodzenia dziecka martwego i odstąpienia od medycznych czynności ratunkowych.
B.U20.	Rozpoznać pewne znamiona śmierci i stwierdzić zgon pacjenta.

*W załącznikach do Rozporządzenia Ministra NiSW z 10 października 2024r.wspomina się o „absolwencie”, a nie studencie

5. POZOSTAŁE EFEKTY UCZENIA SIĘ

Numer efektu uczenia się	(pole nieobowiązkowe) Efekty w zakresie
Wiedzy – Absolwent zna i rozumie:	
A.W2.	Problematykę zdarzeń niepożądanych i błędów medycznych w aspekcie bezpieczeństwa pacjenta.
A.W3.	Istotę błędów medycznych w medycznych czynnościach ratunkowych oraz w świadczeniach zdrowotnych.
Umiejętności – Absolwent potrafi:	
A.U3.	Analizować przyczyny błędów medycznych i wdrażać działania zapobiegawcze w ramach uprawnień zawodowych ratownika medycznego.
Kompetencji społecznych – Absolwent jest gotów do:	

6. ZAJĘCIA		
Forma zajęć	Treści programowe	Efekty uczenia się
Wykład 1	Rola biegłego (lekarza/ratownika medycznego) w procesie karnym dotyczącym oceny prawidłowości postępowania medycznego.	A.W2. A.W3. A.U3.
Wykład 2	Procedura stwierdzania zgonu oraz rozpoznawania obrażeń mogących wskazywać na nienaturalny charakter zgonu.	B.W1. B.W23. B.U19. B.U20.
Ćwiczenia 1-2	Ćwiczenia na sali sekcyjnej – zapoznanie z ratowniczą dokumentacją medyczną, dokumentującą czynności resuscytacyjne i zgon, oględziny zewnętrzne zwłok, rozpoznawanie i dokumentowanie znamion śmierci, dokumentowanie oraz analiza obrażeń pod kątem mechanizmu powstania, zapoznanie z obrazem pośmiertnym powstającym w wyniku stosowanych czynności ratunkowych – w tym mechanicznych urządzeń do masażu zewnętrznego serca, zastosowanie pośmiertnej tomografii komputerowej (PMCT – postmortem computed tomography) do oceny skutków działań ratowniczych – porównanie z obrazem sekcyjnym.	B.W1. B.W23. B.U15. B.U19. B.U20.
Ćwiczenia 3	Ćwiczenia z zakresu toksykologii sądowej/ćwiczenia z zakresu genetyki sądowej – wskazania i zasady pobierania materiału ze zwłok do badań toksykologicznych i hemogenetycznych, śródsekcyjne testy jakościowe, interpretacja wyników.	B.U15.

7. LITERATURA
Obowiązkowa
1. Teresiński G. (red.), Medycyna sądowa tom 1, PZWL, 2019 (wybrane rozdziały) 2. Teresiński G. (red.), Medycyna sądowa tom 2, PZWL, 2020 (wybrane rozdziały) 3. Teresiński G. (red.), Medycyna sądowa tom 3, PZWL, 2021 (wybrane rozdziały). 4. Payne-James J., Jones R., (red. wyd. pol. Jurek T., Jankowski Z.), Simpson Medycyna sądowa, Edra Urban&Partner, Wrocław, 2021.
Uzupełniająca
1. DiMaio V.J., (red. Świątek B. i Przybylski Z.), Medycyna Sądowa Urban & Partner 2003.

8. SPOSOBY WERYFIKACJI EFEKTÓW UCZENIA SIĘ		
Symbol przedmiotowego efektu uczenia się	Sposoby weryfikacji efektu uczenia się	Kryterium zaliczenia
A.W2. A.W3. B.W1. B.W23. A.U3. B.U15. B.U19. B.U20.	<i>Ocena ciągła podczas zajęć.</i>	Zaliczenie na podstawie obecności na zajęciach - aktywny udział w ćwiczeniach, 100% frekwencji (w sytuacjach losowych dopuszczalny 1 dzień nieobecności na zajęciach pod warunkiem odrobienia w innym terminie – nieobecność na ćwiczeniach sekcyjnych -

		uczestnictwo w sekcji zwłok w innym terminie (do uzgodnienia z asystentem); ćwiczenia z zakresu toksykologii i genetyki należy odrobić każdorazowo po indywidualnym umówieniu się z asystentem prowadzącym.
--	--	---

9. INFORMACJE DODATKOWE

- I. Zajęcia odbywają się w Zakładzie Medycyny Sądowej WUM przy ul. Oczki 1 w Warszawie we środy, czwartki i piątki – wszystkie niezbędne informacje przed rozpoczęciem zajęć z zakresu medycyny sądowej są dostępne na stronie internetowej jednostki: www.zms.wum.edu.pl.
- II. Na zajęcia praktyczne niezbędne jest posiadanie własnego fartucha i okularów/przyłbicy ochronnej. Rekomendujemy obuwie o nieślizgającej się podeszwie.
- III. Przed rozpoczęciem bloku zajęciowego studenci mają obowiązek zapoznania się z regulaminem BHP sali sekcyjnej dostępnym na stronie jednostki.
- IV. Podczas zajęć obowiązuje całkowity zakaz używania telefonów komórkowych i innych urządzeń rejestrujących.
- V. Przed rozpoczęciem zajęć studenci zobowiązani są do wysłuchania wykładów objętych programem zajęć w formie e-learningu.
- VI. Regulamin odbywania zajęć z medycyny sądowej:
 1. Zajęcia dydaktyczne dla studentów kierunku Ratownictwo Medyczne rozpoczynają się o godzinie 8:30 lub 9.00 (szczegółowy plan zajęć umieszczany jest na stronie internetowej przed rozpoczęciem bloku zajęciowego – studenci zobowiązani są do zapoznania się z nim). Studenci oczekują na zajęcia w holu głównym budynku ZMS.
 2. Warunkiem zaliczenia przedmiotu jest obecność na wszystkich zajęciach przewidzianych w planie zajęć. W przypadkach losowych dopuszcza się nieobecność w czasie 1 dnia zajęciowego, która musi zostać odrobiona w trakcie trwania bloku (po zajęciach programowych) lub po zakończeniu bloku (do końca roku akademickiego). Ćwiczenia praktyczne można odrobić u asystentów na sali sekcyjnej, po wyrażeniu przez nich zgody; ćwiczenia z zakresu toksykologii i genetyki należy odrobić każdorazowo po indywidualnym umówieniu się z asystentem prowadzącym.
 - W przypadku dłuższych nieobecności należy odrobić zajęcia z inną grupą danego kierunku studiów (jeżeli liczebność grup na to pozwala).
 3. Student ma prawo do dwóch terminów poprawkowych zaliczenia – w sesji poprawkowej, w formie j.w.
 6. Trzy spóźnienia na zajęcia praktyczne skutkują koniecznością odrobienia jednych zajęć praktycznych.
 7. W Zakładzie działa Studenckie Koło Naukowe Medycyny Sądowej – opiekunem Koła jest p. dr hab. n. med. Aleksandra Borowska-Solonyńko.
 8. Zmiana grupy zajęciowej jest możliwa jedynie poprzez kontakt mailowy z koordynatorem przedmiotu (jeżeli liczebność grup na to pozwala) – dr n. med. Agnieszka Dąbkowską (agnieszka.dabkowska@wum.edu.pl).
 9. W przypadkach nie uwzględnionych powyżej należy kontaktować się z koordynatorem do spraw studenckich – dr n. med. Agnieszka Dąbkowską (agnieszka.dabkowska@wum.edu.pl).

Prawa majątkowe, w tym autorskie, do sylabusu przysługują WUM. Sylabus może być wykorzystywany dla celów związanych z kształceniem na studiach odbywanych w WUM. Korzystanie z sylabusu w innych celach wymaga zgody WUM.

UWAGA

Końcowe 10 minut ostatnich zajęć w bloku/semestrze/roku należy przeznaczyć na wypełnienie przez studentów Ankiety Oceny Zajęć i Nauczycieli Akademickich